

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2026.3/46>

Купіна Л. Ф.

<https://orcid.org/0000-0002-5091-8333>

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України

Легеца Ю. О.

<https://orcid.org/0000-0002-4896-3178>

Інститут правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України

ПРАВОВИЙ ВИМІР КАТЕГОРІЇ «ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ» В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У статті здійснено аналіз підходів до категорії «відновлення України» крізь призму правового, політологічного та праксеологічного аспектів задля сталого розвитку держави. Обґрунтовано, що в сучасних умовах повоєнної трансформації та європейської інтеграції відновлення України слід розглядати не лише як процес відбудови зруйнованої інфраструктури, а як комплексну державну політику, спрямовану на модернізацію функцій держави, зміцнення інституційної спроможності публічної влади, розвиток людського капіталу, забезпечення соціальної стійкості та екологічної безпеки. Проаналізовано сучасний стан наукової розробки проблеми та встановлено відсутність єдиного міждисциплінарного й нормативно визначеного підходу до розуміння категорії «відновлення України». Визначено основні напрями правового осмислення відновлення у контексті післявоєнної трансформації держави, реалізації принципів сталого розвитку, Build Back Better, Принципів Лугано та імплементації acquis Європейського Союзу. Досліджено особливості нормативно-правового забезпечення процесу відновлення України та обґрунтовано необхідність законодавчого закріплення відповідної категорії у системі стратегічних і програмних документів держави. Акцентовано увагу на необхідності формування цілісного нормативно-правового механізму відновлення, який поєднуватиме стратегічне планування, інституційне забезпечення, механізми публічного управління, міжнародної співпраці та контролю за реалізацією політики відновлення. Окрему увагу приділено ролі людського капіталу, модернізації соціальної функції держави, забезпеченню людиноцентризму, інклюзивності та екологізації економічного розвитку у процесі повоєнного відновлення України. Зроблено висновок, що категорія «відновлення України» має розглядатися як комплексна міждисциплінарна категорія, яка поєднує правові, політичні, інституційні та практико-орієнтовані аспекти розвитку держави в умовах війни та повоєнного періоду.

Ключові слова: відновлення України, сталий розвиток, повоєнне відновлення, правове забезпечення, публічне управління, людиноцентризм, Build Back Better, Принципи Лугано, європейська інтеграція, людський капітал.

Постановка проблеми. Сучасний етап відновлення України актуалізує необхідність формування ефективної державної політики, здатної забезпечити не лише післявоєнну відбудову, а й довгострокову модернізацію держави відпо-

відно до європейських стандартів розвитку. В умовах євроінтеграції стандарти розвитку держави охоплені відповідністю Копенгагенським критеріям – стабільність інституцій, які гарантують демократію, верховенство права, права людини та

© Купіна Л. Ф., Легеца Ю. О., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

захист меншин, функціонуюча ринкова економіка та здатність витримувати конкурентний тиск на внутрішньому ринку ЄС, здатність брати на себе зобов'язання, пов'язані з членством у ЄС, зокрема імплементацію *acquis communautaire* – правової системи Європейського Союзу. Вказане корелюється із світовими орієнтирами розвитку, згрупованими у Цілях сталого розвитку, зміст яких спрямований на глобальний процес перетворення світу. Україна як учасник цього глобального процесу, власні національні цілі скерувала на забезпечення соціальної справедливості, економічне зростання та раціональне природокористування.

Існує думка, що з початком російсько-української війни з повістки дня України зникли питання сталого розвитку [1, с. 5]. Не можемо, у повній мірі, погодитися з цією позицією, адже наша держава за підтримки міжнародної спільноти, розглядає повоєнне відновлення та сталий розвиток України як дві взаємодоповнюючі складові розбудови перспективної європейської країни. Вказане підтверджується тим, що у липні 2022 року, на Міжнародній конференції з питань відновлення України, схвалені керівні процеси відновлення – «Принципи Лугано», до яких віднесено: партнерство; спрямованість на реформи; прозорість, підзвітність та верховенство права; демократична участь; залучення багатьох зацікавлених сторін; гендерна рівність та інклюзія; сталий розвиток [2]. Відповідно до підсумкового документу конференції, відновлення України передбачає забезпечення відбудови, відповідно до Порядку денного сталого розвитку до 2030 року, інтегруючи в процес відновлення соціальні, економічні та екологічні аспекти. Водночас, варто визнати, що у світовій практиці реалізації Порядку денного сталого розвитку прослідковується не досить активний прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку. Так, у звіті про досягнення Цілей сталого розвитку у 2024 році зафіксовано, що термін реалізації програми сталого розвитку спливає через шість років, а більшість цільових показників мають мінімальний або середній прогрес у виконанні, деякі з них мають мінусові показники. Зважаючи на наслідки російсько-української війни, така тенденція притаманна й Україні, що абсолютно не корелюється з програмами спрямованими на повоєнне відновлення, адже досягнення сталого розвитку є основою соціальної справедливості та безпеки, що забезпечить відродження правової та соціальної держави [3].

Вказане обумовлює потребу у встановленні міжгалузевих зв'язку процесу відновлення Укра-

їни із сталим розвитком, адже політичні та нормативні рішення, що приймаються на державному рівні поєднують безпекові, економічні, соціальні, екологічні та інституційні компоненти внутрішньої та зовнішньої політики, реалізація яких повинна призвести не лише до повоєнної відбудови, а й до довгострокового стійкого функціонування України під впливом викликів різного характеру.

За таких умов особливого значення набуває формування цілісного нормативно-правового механізму, спрямованого на забезпечення процесів відновлення на засадах сталого розвитку. Відсутність законодавчо визначеної категорії «відновлення України» ускладнює формування єдиної державної політики, стратегічного планування та узгодження механізмів реалізації міжнародної допомоги й євроінтеграційних реформ. Тому видається актуальним формування пропозицій до нормативного закріплення поняття «відновлення України» у профільному законодавстві або стратегічних документах держави. Таке визначення має базуватися на принципах сталого розвитку, Build Back Better, сервісної орієнтації публічного управління, інклюзивності, екологічної безпеки та відповідності *acquis* Європейського Союзу, що дозволить унормувати процес комплексної модернізації держави на засадах людиноцентризму, верховенства права та забезпечення гідних умов життя населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика концептуального розуміння категорії «відновлення України» перебуває на стадії активного формування. Ця категорія ще не має усталеного міждисциплінарного визначення: у працях вживаються суміжні поняття «відбудова», «післявоєнне відновлення», «повоєнне відродження», «повоєнна реконструкція», «трансформація держави», «модернізація публічного управління». Водночас простежується тенденція до наукового осмислення відновлення не лише як фізичної відбудови зруйнованої інфраструктури, а як комплексного процесу правового, політичного, інституційного, соціально-економічного та ціннісного оновлення держави.

Фундаментально-доктринальний підхід до визначення процесу розвитку української державності у повоєнний період пропонують автори колективної монографії за загальною редакцією Р. Стефанчука «Правове забезпечення повоєнного відродження України». Автори наукового доробку, через призму «повоєнного відродження», зосереджують увагу на особливостях накопичення та розвитку людського капіталу як основи націо-

нального багатства України, механізмах інтеграції деокупованих територій у єдиний державно-політичний простір України, розглядають модернізацію правових засад національної безпеки і оборони держави, акцентують увагу на посиленні міжнародної суб'єктності України, відновленні її економічного потенціалу та розвитку правової системи в умовах євроінтеграції.

У теоретико-правовому аспекті важливими є праці Н. Степаненко та О. Курільця, які досліджують сутність, поняття і зміст повоєнного відновлення держави, де відновлення розглядається як ширше явище, ніж матеріальна відбудова, оскільки воно охоплює відновлення суверенітету, територіальної цілісності, економічного потенціалу, політичної системи, соціальної сфери, а також нематеріальних елементів – соціальних інститутів, норм і цінностей [4].

Окремий напрям правових досліджень становить аналіз нормопроектної та законодавчої діяльності у процесі післявоєнного відновлення. Р. Чорнолуцький досліджує роль національної та міжнародної нормопроектної діяльності у відновленні України, акцентуючи, що правове забезпечення має формувати напрями, форми та механізми взаємодії органів публічної влади, місцевого самоврядування й міжнародних партнерів [5]. У цьому ж руслі О. Орлова аналізує можливості правового забезпечення повоєнного відновлення України та звертає увагу на зарубіжний досвід, законодавчу політику й потребу підвищення ефективності правотворчості [6].

Важливим свідченням інституціоналізації правового напрямку є збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України», підготовлений Інститутом правотворчості та науково-правових експертиз НАН України. У ньому відновлення розглядається крізь призму конституційних засад, трансформації органів публічної влади, правового моніторингу, цифровізації публічного управління, діяльності місцевого самоврядування та правоохоронних органів, що дає підстави стверджувати, що правова наука вже переходить від загального опису проблеми до розробки інституційних і нормативних механізмів відновлення [7].

У політологічному аспекті категорія «відновлення України» найчастіше осмислюється через поняття політичної трансформації, демократизації, стійкості інститутів, взаємодії держави та громадянського суспільства, європейської і євро-

атлантичної інтеграції. Колективна монографія О. Бабкіної, О. Волянчук, В. Корнієнка, О. Новакової та М. Остапенка «Політична трансформація України: інституційний і ціннісний виміри» розглядає демократизацію, еволюцію політичних інститутів, політичну культуру, історичну пам'ять, інформаційне поле та імідж держави як чинники трансформації українського суспільства. У передмові прямо наголошується, що після війни Україні потрібна не лише відбудова, а трансформація, пов'язана з модернізацією державних структур і прискоренням інтеграції до ЄС і НАТО [8].

У праксеологічному аспекті переважно досліджуються не стільки саме поняття відновлення, скільки практичні механізми його реалізації: планування, інвестиції, індикатори ефективності, цифрові рішення, міжнародну допомогу, антикорупційні запобіжники, участь громад, місцевого самоврядування та бізнесу [9; 10].

Отже, сучасний стан наукової розробки проблеми концептуального осмислення категорії «відновлення України» має міждисциплінарний, динамічний, але недостатньо систематизований характер. Правові дослідження зосереджені на змісті й юридичній природі відновлення, нормативно-правовому забезпеченні та трансформації публічної влади. Політологічний підхід акцентує увагу на демократичній стійкості, легітимності інститутів, розвитку громадянського суспільства та ціннісних засадах післявоєнного розвитку. Практичне дослідження орієнтоване на аналіз практичних механізмів реалізації політики відновлення, її ресурсного забезпечення, ризиків, управлінських моделей та індикаторів ефективності.

Наявні наукові напрацювання свідчать про відсутність цілісної й усталеної концептуальної моделі, яка б дозволяла інтегрувати правовий, політологічний та праксеологічний аспекти у єдине теоретико-методологічне розуміння категорії «відновлення України». У зв'язку з цим подальшого наукового опрацювання потребують питання визначення змістовних меж цієї категорії, її співвідношення з поняттями «відбудова», «відродження», «реконструкція», «модернізація», «реінтеграція» та «післявоєнна трансформація», а також обґрунтування її значення як комплексної міждисциплінарної категорії, що поєднує нормативний, інституційний, політичний і практико-орієнтований виміри розвитку Української держави в умовах війни та повоєнного періоду.

Постановка завдання. Мета статті полягає у з'ясуванні концептуального змісту категорії

«відновлення України» в контексті сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

На сучасному етапі чинне законодавство України не містить універсального нормативного визначення категорії «відновлення України». Така ситуація зумовлена складністю й багатовимірністю відповідного процесу, який не може бути зведений виключно до відбудови пошкоджених або зруйнованих об'єктів інфраструктури. Відновлення України доцільно розглядати як комплекс правових, організаційних, інституційних, економічних, соціальних, екологічних та інших заходів, спрямованих на реалізацію й модернізацію функцій держави, посилення інституційної спроможності публічної влади, забезпечення стійкості держави та створення умов для її сталого післявоєнного розвитку.

Нині окремі заходи, пов'язані з відновленням, реалізуються переважно фрагментарно, у межах компетенції відповідних органів центральної виконавчої влади та залежно від галузевої спрямованості державної політики. Такий підхід, хоча й дає змогу оперативно реагувати на окремі виклики, водночас не забезпечує належного рівня концептуальної єдності, координації та системності державної політики відновлення. У зв'язку з цим актуалізується потреба у формуванні єдиного понятійного підходу до категорії «відновлення України», який би відображав не лише інфраструктурний, а й правовий, політичний, соціальний, економічний, гуманітарний та безпековий зміст цього процесу.

Чинне законодавство України оперує терміном «відновлення регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України». Відповідно до Закону України «Про засади державної регіональної політики» від 5 лютого 2015 р. № 156-VIII, цей процес визначається як комплекс першочергових організаційних, фінансових та інших заходів, спрямованих на прискорене відновлення об'єктів критичної інфраструктури, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового та громадського призначення до стану, що дозволяє забезпечити повернення в регіон внутрішньо переміщених осіб та біженців, а також створення сприятливих умов для діяльності всіх суб'єктів господарювання [11].

Аналіз наведеного законодавчого визначення свідчить, що воно має переважно територіально-інфраструктурний характер і зорієнтоване на відновлення окремих регіонів або територіальних громад, які безпосередньо постраждали внаслідок

збройної агресії. Такий підхід є важливим з погляду практичного реагування на наслідки війни, однак він не повною мірою відображає загальнодержавний зміст процесу відновлення України. Зокрема, поза межами такого визначення залишається проблема збереження й розвитку національного людського капіталу, що має стратегічне значення для забезпечення стійкості держави, її економічного відродження, демографічної безпеки, соціальної консолідації та довгострокового розвитку.

На нашу думку, нормативне закріплення категорії «відновлення України» потребує ширшого концептуального підходу, який би дозволив розглядати її не лише як відновлення окремих територій чи об'єктів інфраструктури, а як комплексний процес державного значення, спрямований на відновлення функціональної спроможності держави, інституційної ефективності публічної влади, соціально-економічного потенціалу, людського капіталу та умов сталого розвитку Української держави.

Людський капітал є ключовим чинником сталого економічного розвитку, суспільного добробуту та інституційної стійкості держави. У контексті російсько-української війни, міграційних процесів і наслідків постпандемічної кризи проблема його збереження та відновлення набуває особливого значення. Відтак державна політика у сфері відновлення України має бути спрямована не лише на реконструкцію інфраструктури, а й на створення умов для розвитку людського потенціалу, забезпечення соціальної захищеності, доступу до якісних соціальних послуг, освіти, охорони здоров'я та гідної праці.

У даному аспекті актуальності набуває модернізація функцій держави, зокрема соціальної, ефективна реалізація якої здатна забезпечити розвиток людського капіталу через інвестиції в освіту, ринок праці, сферу медичних послуг, що дозволить подолати демографічні та міграційні втрати. Традиційна модель соціального захисту, що ґрунтується переважно на патерналістському підході, не повною мірою відповідає сучасним викликам, оскільки часто розглядає особу як пасивного отримувача допомоги, а не як активного суб'єкта суспільного розвитку. Як слушно зазначає М. І. Козюбра, надмірна залежність соціальних прав від «турботи» держави може ставити людину у становище прохача, що суперечить принципу людської гідності як фундаментальній основі прав людини. Тому соціальна політика має трансформуватися в організаційно-правовий механізм інвестування

в людський капітал [12]. Такий підхід узгоджується з європейською моделлю соціальної держави, в основі якої лежать принципи людиноцентризму, рівності прав і можливостей, соціальної справедливості, інклюзивності та ефективної державної підтримки. Важливе значення у цьому контексті мають міжнародні та європейські соціальні стандарти, закріплені, зокрема, у Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права, Копенгагенській декларації про соціальний розвиток, Хартії основоположних прав Європейського Союзу та Європейській соціальній хартії. Їх імплементація є складовою євроінтеграційних зобов'язань України та водночас необхідною передумовою формування сучасної системи соціального захисту.

Концептуальними засадами оновлення соціальної функції держави мають стати індивідуалізація соціальної підтримки, виявлення реальних потреб різних соціальних груп, розвиток інклюзивної інфраструктури, цифровізація соціальної сфери, забезпечення доступності соціальних послуг, а також посилення взаємодії між органами публічної влади, місцевим самоврядуванням, громадянським суспільством і безпосередніми отримувачами соціальної підтримки. Такий підхід сприятиме не лише більш ефективному захисту соціальних прав, а й формуванню активної, спроможної та соціально інтегрованої особи [13].

Особливого значення набуває імплементація положень Європейської соціальної хартії, яка визначає стандарти захисту прав працівників, дітей, осіб з інвалідністю, людей похилого віку, мігрантів та інших вразливих груп. У межах Плану дій Ради Європи для України на 2023–2026 роки «Стійкість, Відновлення та Реконструкція» соціальний захист населення, постраждалого від війни, визначено одним із пріоритетних напрямів. Це підтверджує, що відновлення України має розглядатися не лише як економічний чи інфраструктурний процес, а як комплексна політика збереження людського потенціалу та забезпечення соціальної стійкості.

Тому вбачається нагальна потреба у модернізації функцій держави задля розвитку моделі європейської держави, у межах якої домінують принципи людиноцентризму, рівності прав і можливостей громадян, соціальної справедливості, доступності та ефективності державної допомоги для всіх верств населення. Формування й реалізація державної політики з дотриманням зазначених принципів здатні забезпечити стабільну реалізацію максимально можливого обсягу прав

громадян відповідно до міжнародних стандартів, закріплених у документах Європейського Союзу. Політика відновлення має поширюватися на всю територію України незалежно від фізичного рівня руйнування чи знищення об'єктів житлової, соціальної або критичної інфраструктури, а її пріоритетом повинні залишатися людина, її життя, здоров'я, гідність і безпека.

Водночас людиноцентричний підхід до відновлення України не обмежується лише соціальною, гуманітарною чи інституційною складовими. Забезпечення гідних і безпечних умов життя безпосередньо пов'язане зі станом довкілля, якістю виробничих процесів, рівнем техногенного навантаження та екологічною безпекою територій. Модернізація функцій держави у процесі відновлення має охоплювати також екологічний вимір економічної політики, спрямований на формування безпечного, ресурсоефективного та сталого виробничого середовища.

Екологізація виробництва є важливою складовою економічного відновлення України, оскільки післявоєнна відбудова має передбачати не просте відтворення довоєнної моделі господарювання, а її якісну модернізацію відповідно до принципів сталого розвитку. Економічне відновлення України повинно поєднувати реконструкцію промислових потужностей, розвитком підприємництва, залучення інвестицій і створення робочих місць із впровадженням енергоефективних, ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій.

Особливого значення набуває перехід до низьковуглецевої та циркулярної економіки, скорочення промислових викидів, раціональне використання природних ресурсів, модернізація систем управління відходами та впровадження відновлюваних джерел енергії, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, зменшенню екологічних ризиків і наближенню України до стандартів Європейського Союзу.

Отже, відновлення України з позицій екологізації виробництва слід розглядати як комплексний процес економічної модернізації, у межах якого промисловий розвиток поєднується з екологічною безпекою, інноваційністю та соціальною відповідальністю, що дозволить не лише подолати наслідки воєнних руйнувань, а й сформувавши більш стійку, конкурентоспроможну та екологічно орієнтовану модель національної економіки [14].

Висновки. Здійснене дослідження дає змогу визначити відновлення України не лише як процес післявоєнної відбудови зруйнованої інфра-

структури, а як складне суспільно-правове явище, що охоплює низку взаємопов'язаних трансформаційних процесів. Його зміст розкривається через правові, політичні, соціально-економічні, інституційні та екологічні виміри, які в сукупності формують підґрунтя для подальшої модернізації держави.

У цьому контексті відновлення України доцільно розглядати як багатовимірний процес, спрямований на забезпечення стійкості державного функціонування, удосконалення системи публічного управління, посилення інституційної спроможності та утвердження європейської моделі розвитку. Визначальними орієнтирами

такого процесу виступають принципи людиноцентризму, сталого розвитку, демократичної підзвітності, прозорості та європейської інтеграції.

Нормативно-правове забезпечення відновлення України має формуватися як організаційно-правовий механізм, що поєднує стратегічне планування, законодавче регулювання, інституційне забезпечення, міжнародну співпрацю, фінансовий контроль і механізми публічної підзвітності, що має стати основою для формування довгострокової моделі трансформації держави, зміцнення її демократичної стійкості та поглиблення інтеграції України до європейського правового, політичного й соціально-економічного простору.

Список літератури:

1. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи: [Матеріали XVI Міжнародної науковопрактичної конференції, м. Київ, Державний університет «Київський авіаційний інститут», 12 лютого 2026 р.]. Тернопіль: Вектор, 2026. 1198 с.
2. План відновлення України. URL.:<https://recovery.gov.ua>
3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL.:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
4. Степаненко Н., Курілець О. Сутність, поняття і зміст повоєнного відновлення держави: теоретико-правовий аспект. *Legal Bulletin*. 2023. № 4(10). С. 34–40
5. Чорнолуцький Р.В. Роль національної та міжнародної нормопроектної діяльності у проєкті післявоєнного відновлення України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2024. Випуск 83: частина 3. С. 410–420.
6. Орлова О.С. Післявоєнна відбудова України: аналіз окремих програмних засад. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2024. № 6. С. 189–193.
7. Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 276 с.
8. Політична трансформація України: інституційний і ціннісний виміри: монографія / автор. колектив: О.В.Бабкіна, О.Я.Воляннюк, В.О.Корнієнко, О.В.Новакова, М.А.Остапенко. Київ: вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2022. 196 с.
9. Петруненко Я.В., Джабраїлов Р.А. Межі державного впливу на економіку в умовах війни у контексті дотримання та реалізації соціально-економічних прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 82. Т. 1. С. 406–412. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/67.pdf>
10. Богдан Т. План відновлення України: сильні та слабкі сторони. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html
11. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 156-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
12. Козюбра М. І. Соціальна держава і соціальні права як цінності конституціоналізму: основні виклики та напрями трансформації в умовах війни. Соціальні права. *Виклики воєнного часу* : збірник тез Шостої Міжнародної науково-конференції «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії і практики», Київ, 6 липня 2023 року. Харків. Право. 2023. С. 45–49.
13. Купіна Л. Ф. Концептуальні засади зміцнення соціальної функції держави для розвитку людського капіталу України. *Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України* : збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 13 березня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. С. 148–150.
14. Легеза Ю.О. Стале економічне зростання України як ціль економічної функції держави. *Модернізація змісту функцій держави: ключовий вектор повоєнного відновлення України*: монографія / за загальною редакцією О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. Ф. Купіної. Київ: Алерта, 2025. 334 с. С. 91–116.

Kupina L. F., Leheza Yu. O. LEGAL DIMENSION OF THE CATEGORY “RENOVATION OF UKRAINE” IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The article provides a analysis of approaches to the category “Recovery of Ukraine” through legal, political science, and praxeological perspectives with a view to ensuring the sustainable development of the state. It is substantiated that in the current conditions of post-war transformation and European integration, the recovery of Ukraine should be understood not merely as the reconstruction of destroyed infrastructure, but as a comprehensive state policy aimed at modernizing state functions, strengthening the institutional capacity of public authorities, developing human capital, and ensuring social resilience and environmental security.

*The current state of scientific research on the issue is analyzed, and the absence of a unified interdisciplinary and legally defined approach to understanding the category “Recovery of Ukraine” is identified. The main directions of legal interpretation of recovery are outlined in the context of post-war state transformation, implementation of the principles of sustainable development, the Build Back Better concept, the Lugano Principles, and the implementation of the *acquis communautaire* of the European Union.*

The peculiarities of the legal framework for the recovery process in Ukraine are examined, and the necessity of legislative consolidation of the relevant category within the system of state strategic and program documents is substantiated. Particular attention is paid to the need for establishing a comprehensive legal mechanism for recovery that combines strategic planning, institutional support, public administration mechanisms, international cooperation, and monitoring of the implementation of recovery policy.

Special attention is devoted to the role of human capital, modernization of the social function of the state, ensuring human-centeredness, inclusiveness, and the greening of economic development within the process of Ukraine’s post-war recovery. It is concluded that the category “Recovery of Ukraine” should be considered as a comprehensive interdisciplinary category that combines legal, political, institutional, and practice-oriented aspects of state development under conditions of war and the post-war period.

Keywords: *Recovery of Ukraine, sustainable development, post-war recovery, legal framework, public administration, human-centeredness, Build Back Better, Lugano Principles, European integration, human capital.*

Дата першого надходження статті до видання: 24.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026